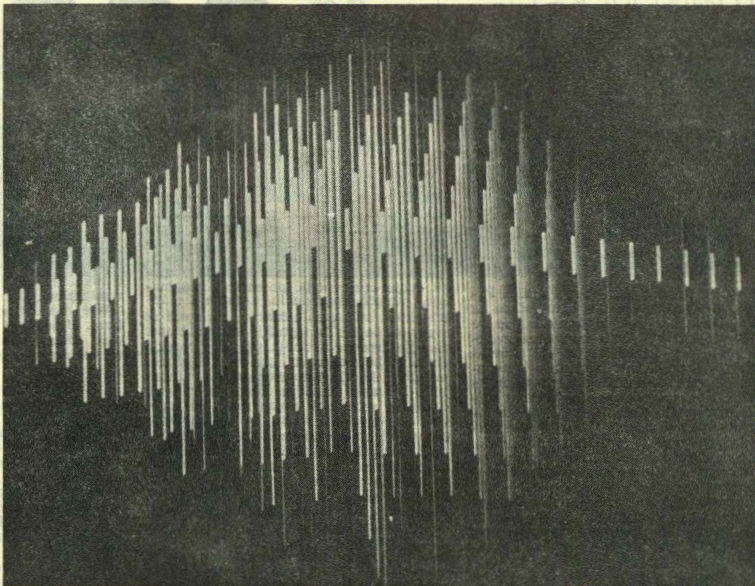

ferenc de ak

GOLUBOVI

16-44835207

YVARAL
nestalnost

Pomirio sam se s tim. Činilo mi se bar da me sve ostavlja hladnim, ravnodušnim, počev od toga kako su me gledali u preduzeću, pa sve do rošavog Rotovog lica. A možda je sve to bilo samo uvod u ono što se kasnije desilo između mene, Rota i portira Lila, onog dugonje što je jednom, još dok sam bio novajlija, dreknuo iz portirnice: Hiljadu četiri stotine devet! Brže življe! Bilo da sam primao ili predavao broj, odlazio sam brzo, veoma brzo; prednji deo portirnice bio je (od) stakla, a glas iz nje dolazio je kao posle loma; osećao sam škripanje staklenog praha pod zubima. Hiljadu četiri stotine devet, življe, življe! Titrao bi osmejak na licu mog šefa Rota, kao što sunčani zraci u rano popodne miluju brežuljak. No, na sve sam stavio tačku posle nekoliko nedelja.

Gitaristu dugo nisam video. A onda, jednog popodneva, dok sam šetao ulicama starog dela grada, opazih ga u ekspres-restoranu, prekoputa stare opštinske kuće. Nije se naročito obradovao našim ponovnom viđenju, ali sam odmah video i to da ga baš mnogo i ne uznemiravam u njegovoj samoci.

Trg se kupao u popodnevnom suncu. Stare zgrade su kao oklopnici pred bitku, bile stisnute oko trga. Gitarista je, dugim blagim pogledom, uživao u lepom ambijentu. Nije pitao ništa; ni o sebi čak nije govorio mnogo.

— Pepino je uvek pio crno vino, kad po podne nije bilo posla... Znao si ga, zar ne? — pitao je bezbojnim glasom.

— Ne... Nikad nisam čuo o njemu... Nisi pričao... ili... možda je to novi poznanik?

— Oh... Pepino ti je stari momak... Verovatno sam ti malo i pričao o njemu... A možda i nisam... Sad je već svejedno, pričao ti ili ne... Popij čašu crnjaka... toliko možeš... njega radi... — i sipao mi je. Pili smo. Oglasile se zvona na crkvi. Ispod arkada i lukova uvis prhnuše bela krila.

— Posmatram to već celo popodne... Kad se oglasi koje zvono, ili izbiže sat na tornju, kao otelovoriteli glasa. Zvukova: prhnu golubovi... Beli uzdasi crkve... I vidiš: kruže, kruže, zatim se spuste levo i desno, na čipkasta proćelja okolnih zgrada.

— Paloma... — rekoh.

— Ne razumem — mutno me je gledao Gitarista.

— Paloma... — Melodično je... ali...

— Paloma! Španski: golub — rekoh.

Ne znam — za zdravlje ili za pokoj — Pepinovo duši.

— Zvuče... jedu beli zvuk zvonâ... Znači, crkvenjak ih drži u stražu...

— A može lako biti da, tamo gore, među arkadama, ima mnogo mačaka. Jednom, proletoš, odložo, pađe mi za vrat. Silavno, slepo, tek rođeno mače. Tamo, pod arkadama, lukovima... Da, da, biće da ih ima tušta i tma... tamo gore...

— Voleo je brzinu... Toliko je voleo brzinu da mu je svako ko ga je poznavao, govorio: Pepino, završičeš negde u jarku... A što je najzanimljivije, i on je verovao u to... silno... Rekao sam, čim bi mu poslovi dozvoljavali, dosmucao bi se ovamo i pio crnjak. Jednom mu je tu bila i žena, beše jako vesela.

— A gde mu je sada žena? Gde živi?...

— Živi i dalje kao do sada... Oni nikada nisu bili zajedno duže od dva dana... Žena je frizerka... ili tako nešto... Pogledaj! — narod ide kod Simona... Znaš li ti ko je Simon? Vidiš onu stračaru, tamo s leve strane crkve, pod onim gredama — podpiraćima?

— Vidim — rekoh tiho. Stvarno, sa leve strane, tik uz crkvu, beše se pribila neka mala stračara... Prosto da je čovek i ne primeti, tako je mala; izgubila se pod ogromnim zdanjem crkve.

— Ono je Simonova crkva... Simon...

— Neki stari prijatelj?... Da mu nazdravimo... — sipao sam. I ponovo smo pili.

— Kako si ono rekao? Paloma?

— Da: paloma.

— Paloma... Stvarno je bio šašav tip. Uvek je imao nekakve poslove... Ne, pojma nemam čime se bavio.

Mislim da su mnogi od njega tražili pomoć... I, kao što rekoh, umro je iznenada. Od eksplozije boce butana. Pepino, Pepino... Uostalom i ne zaslužuje da govorimo o njemu celo popodne... A verovao je da će poginuti u saobraćajnoj nesreći.

— Ko to posećuje Simona?

— Svako ko ima slobodno vreme.

— Šta ima u toj stračari?

— Bakarnih pločica... Kad se oglase zvona, pločice počinju da vibriraju, i začuje se čudna muzika. A narod sluša. Mnogi plaču a mnogi pak kukaju...

— A Simon?

— Zdesna mu stoji Greta, sleva Angela. Greta je kasičica kod Mirona, a Angela Simonova čistačica... Stoje tako u vratima, dok traje ta zvonjava, a posle zaključavaju vrata i odlaze kod Mirona na pivo... Simon je podigao stračaru ima tome već dvadeset godina, iz poštovanja prema ženi koja je poginula, dok se popravljala crkva, kada je s visine pala velika mramorna ploča...

— I tu priču zna svako ko posećuje Simona?

— Verovatno svako; iako možda među njima ima i staro-rovaških spadala koje ta priča ne interesuje. Odlaze tamo zbog toga što se čovek može isplakati do mile volje...

— Paloma! — viknuh, i Gitarista me je odmah razumeo. Pili smo. Pili smo dvaput, triput; a tužni osmeh Gitariste pretvori se u ciničan.

— Simon je svoj „kovčeg“ grebalo da sazida u vratima crkve...! — viknuo je iznenada. Obe servirke u ekspresu pobledeše. To je još više razdražilo Gitaristu, koji iznenada priđe jednoj od njih.

— I vi ponekad odlazite tamo, da plačete... I vama se dopada da plačete... Pa i vi imate bolnih uspomena, zar ne?! Gledajte ovamo! Mala moja, kad vam kažem, gledajte me u oči: Ja sam Simonov „kovčeg“! Kleknite pred mnom i plačite... ja sam pločica koja vibrira, koja visi sa tavanice! Dragaa moja, pogledajte mi! Najveća sam crkva i najveća stračara na svetu! Preda mnom možete iskazati sve svoje neđaće... meni se možete poveriti... ja sam istinski davo... Pepino! Pepino, jes li ikad čuo nešto o Gitaristi... Jesi li čuo da je bio ljubavnik tvoje žene! Dragaa moja mala: ta svinja, Pepino, pobegao je; nije poginuo u saobraćajnoj nesreći... Mala moja kakvo je vaše mišljenje o istini... Slatka moja mala životinjice... Pipa vas i štapa, gde mu se dopadne, zato vi i odlazite u Simonovu crkvu! Dosta! Da ste klekli pred

mene; ja sam žrtvenik na kome se tuga i greh pretvaraju u prah...

Gosti su sa širokim osmehom pratili ovaj ispad Gitariste. Mala servirka se toliko uplašila da je u jednom trenutku izgledala kao da će kleknuti pred Gitaristu.

Spolja se ponovo začulo zvono.

— Paloma! — viknu Gitarista. — Jednom sam već ubio čoveka! Jednom sam već ubio... Gde si, Pepino!?

— Seo je do mene; drhtavim prstima pokazao na crvenkasto nebo. Mnogstvo belih krila titralo je u divnim bojama.

— Tamo gde sam se rodio deca dobijaju ime, kao: Golub! Tamo gde sam se rodio nema mačaka... Reci, ako ima mačaka, tamo gore, mora da ima i pacova i miševa!

— Da... — rekoh. — Nade se. Visoko gore, iznad arkada...

— Uh... sit sam već i mačaka i pacova. Pijmo crvene palome!

— Crvene palome!

Bilo je već veče kada smo krenuli prema Simonovom „kovčegu“. Gitarista je htio da plače zbog Pepina. A ja zbog svoga šefa Rota. Nikog drugog nisam imao. A mali, trbušasti Rota je zaslužio da neko plače zbog njega...

Rota je bio zaljubljen u mene, silno zaljubljen; i jednom, u jednom neproznoj trenutku, Rota me je i poljubio. Moj šef Rota; i zbog sifilitičkog nosa mog malog trbušastog šefa Rota, krenuo sam da se isplaćem kod Simona...

Vrata male stračare behu pritvorena velikom mermernom pločom. Pločom koja je ostala još od popravke crkve.

Gitarista je unutra stupio pognute glave. U mraku se oglašile pločice. Čudni zvuci su se još dugo čuli u kosi, na čelu... Gitarista je i dalje čutao.

U vratima se iznenada pojavila senka nekog dugonje, — Simon! — reče Gitarista.

— Hiljadu četiri stotine devet! šta tražite ovde? — upita me iznenada promukao, čvrst glas.

— Plačem! — rekoh, i odmah osetih da je to jedino pametno što sam mogao reći. Prednji deo portirnice je od stakla; a u mojim ušima je još uvek odzvanjao lom, prskanje tog stakla. Pod zubima mi je škričala staklena prašina. Celo biće mi je bilo ispunjeno krhotinama!

Kad je Gitarista video šta sam uradio sa Simonom, dograbio najbližu stolicu. i uz veliku lomljavu očupa sve ploče sa tavanice. Silom, portir, puzeći, pokušavao je da se što više udalji od stračare. Gitarista je upro leđa na klimavi zid. Iako je cela stračara podrtavala, nije uspeo da je sruši.

— Pepino! Pepino! Došao sam da plačem, jer si pobegao. Žena ti nije kriva. Došao sam da plačem! Pepino, dao si mi u ruke prvu gitaru a sad si pobegao, Pepino!

Razdraživalo me je ovo kukanje; odupreh se leđima o zid.

— Moja žena! Marta! — rekao je Simon.

Zid se srušio.

Zajedno s njim i stračara.

Nekoliko trenutaka posle treska stajali smo prašnjavi i mirni.

Tada: polako, kao najdublji tonovi orgulja, zuzvučala je katedrala. Prvo poispadaše prozori, kao oči u boji, zatim se stropošta srednja lađa, da bi se odmah za njom stropoštale i dve spoljne, arkade, stubovi... a mi stajamo samo... prašnjavi. Ispod nogu nam bežahu pacovi, na stotine, ispod kamenja, cigalja. Kamenje je bilo porozno meko, trulo... Ogromni blokovi su se lako mrvili...

Iz Gitaristinih usta, praćen velikim uzdahom, izlete beli golub... zatim, kao malopre katedrala, uz morskone tonove, stropošta se i on.

Preveo Viktor KOVAČ